

» τεινα τὴν σπουδὴν, ἢ ἐπ' ἄλλ' ὅτι τῶν δοκούντων παρὰ τοῖς πολλοῖς τι-
 » μίω· πᾶς γὰρ ἂν ἄλλως τούτων τῆς κατὰ νοῦν ζωῆς γενέσθαι ἐπιβόλον,
 » μὴ πρότερον φιλοσοφῆσαντα τοῦ νῦν αἰῶνος τὴν ματαιότητα, καὶ τὴν κακεν-
 » τρέχειαν τῶν πολλῶν ἐκφυγεῖν, ὡς δορκὰς ἐκ βρόχων; ἀλλ' ὅσον ἦν ἡμῖν διὰ
 » σπουδῆς τὰς γλωσσοαλγίας τῶν κακοσχόλων λανθάνειν, τοσοῦτον ἡμεῖς ἀλώ-
 » σιμοι ταῖς πολλῶν διαβολαῖς· πολλὰ καὶ καθ' ἡμῶν, δέσποτα, εἰσὶ τὰ βέλη
 » καὶ πεπυρωμένα σὺν τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς αἱ τοξίαι· καὶ ταῦτα οὐκ
 » ἐκ τῶν ἀδαιτήτων ἢ ἐκφύλων, ἀλλ' ἐκ τῶν στόλων καὶ δοκούντων εἶναι τι·
 » διὸ καὶ τῶν λυπηροτέρων ἡμῖν ἢ ἐπίτασις φορτικωτέρα· ἀρχιτέκτων δὲ τῶν
 » κακῶν ἢ μηχανορράφος τις τὸ σταμοπρόβλητον ἄγαλμα αὐτὸ νῦν τὰς καθ'
 » ἡμῶν ὑφαίνει διαβολὰς, καὶ τὰς ἀμυθίτους σκευωρίας ἐργάζεται... Οὐκ
 » ἐξαρκεῖ, φεῦ, ἡμῖν ἢ τῆς ἀνηλίτου ταύτης Γούδας καταδίκη, καὶ ἡ δυσχέ-
 » ρεια τῶν κακοβιώτων Ἀγράφων, ἐφ' οἷς νῦν οἰκοῦμεν, ἐν οἷς οὔτε οἶτος
 » γεωργεῖται (ὡς λέγεται), οὔτε οἶνος, οὔτε ἔλαιον, ἀλλ' ἐπιτίθεται ἡμῖν
 » ἐπαχθεῖς καὶ οὗτος! » (1).

Ἐκ τῶν πολλῶν μαθητῶν τοῦ Εὐγενίου ὑπῆρξαν καὶ ὁ Διονύσιος Μουσελίμης μητροπολίτης Λαρίσσης καὶ πεντάκις πατριαρχεύσας, ὁ Σεβρῶν Ἀνθιμος, ὁ Δημητριάδος Ἰωαννίκιος, Θεοφάνης, Παῖσιος, Συμεῶν Φναρίου, ὁ Λοιδορικίου Νεόφυτος, ὁ Λιτσᾶς καὶ Ἀγράφων Ἰάκωβος, ὁ Θεσσαλονίκης Ἰάκωβος. Ὑπὲρ πάντας ὁμῶς ἡγάπα Ἀναστάσιον τὸν Γόρδιον καὶ Χριστόφορον τὸν Αἰτωλὸν, εἰς οὓς κατέλιπεν ἀποθνήσκων καὶ τὴν βιβλιοθήκην του.

Οἱ Προκόπιος, Μελέτιος καὶ ἄλλοι ἐπαινοῦσι μεγάλως τὸν Εὐγένιον, τὸν ὁποῖον κατὰ λάθος διχοτέμνουσιν εἰς Αἰτωλὸν καὶ Ἀκαρνανά.

Ἐγραψε διάφορα θρησκευτικὰ συντάγματα καὶ λόγους, καὶ Βίον Κυρίλλου τοῦ Λουκάρειου, ὡς ἁγίου.

Περιεσώθησαν δὲ διάφοροι ἐπιστολαὶ του ἤτοι 26 πρὸς Διονύσιον Λαρίσσης (1662—66), καὶ ἀνὰ μία πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Δημητριάδος (1662, πρὸς τὸν ἱερομόναχον Ἀγαθάγγελον (1664), Γερμανὸν τὸν Λοκρὸν (1663), καὶ Πανάγιωτην Νικουσίαν.

Διετῆρει δὲ τακτικὴν ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν τότε πεπαιδευμένων, καὶ πρὸ πάντων Νικουσίου, καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ὅστις ὑπεγράφετο ἐπιστέλλων « Ὁ ἐν Χριστῷ υἱὸς αὐτῆς Ἀλέξανδρος (2) ».

Ὁ μαθητὴς του Γόρδιος, ὡς λέγει ὁ Προκόπιος, συνέγραψεν ἐν ἐκτάσει τὸν βίον τοῦ σοφοῦ καὶ ἐναρέτου διδασκάλου του.

(1) Καὶ ὁ τότε Ἀγράφων Ἰάκωβος δὲν ἔδειξε τὸ ἀπαιτούμενον σέβας πρὸς τὸν σεβασμιον τοῦτον διδάσκαλον, ὡς δείκνυται ἐκ τινος ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν αὐτὸν Διονύσιον.

(2) Αἰλιᾶνος· Ἰωνιὰ φιλλάδ. Γ—Δ.—Ἐπιστολαὶ Εὐγενίου καὶ Γορδίου.